

१०८ प्रकाशक श्री १०८ **मारोटी उज्जारी** **संभाई**
 १०८ प्रकाशक श्री १०८

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

૨૧૧૦૩

કિંમત ૨૦.

ગ્રંથનામ

અપેક્ષાં ઉપાલ્પાં

વર્ગિક

૬૫૩

શિશુ સાહિત્યમાળા; પુષ્પ ૧૮ મું.

બારોટનાં ડિખાણાં.

લેખક,
ગુલાબસિંહ.

—પ્રકાશક—

જેયંદ તલકશી એન્ડ સન્સ,
એમ્પાયર બીલ્ડીંગ, હાર્નબી રોડ,
મુંબઈ.

કિંમત ૦-૨-૦.

[સર્વ હક્ક સ્વાધીન.]

શિશુ સાહિત્યમાળા.

સંપાદક:

વલ્લુભાઈ દવે,

ઝેલિસપ્રિન, અમદાવાદ.

મુદ્રક,

મનુભાઈ અમૃતલાલ શેઠ,
સ્વાધીન મુદ્રણાલય, રાણપુર.

લીમડે ચડી ઘો.

ઘંદુબેનના કૂલ્યા ગાલ,
તખલાં ઉપર વાગે તાલ;
તાલ વાગે તેવડો,
ચપટી ખાધો ચેવડો;
ચેવડો લાગ્યો તીખો તમ,
ઝાંઝર વાગે બોલે છમ;
ઝાંઝર પગે, હાથે કડું,
ફૂફે મારતો લીમડે ચડું.

ગામના ઊંદર ખુચા કરી ઘો.

અખાડાનો આખલો,
 ગણુતાં થાક્યો દાખલો;
 દાખલા ઉપર સાથિયો,
 ઊંધો લટકે નાથિયો;
 નાથિયા ઉપર નગારું,
 ગોળ ખાય તગારું;
 તગારાનું તળિયું દૂટે,
 હાજડાનો મૂંડો ફૂટે;
 મૂંડા ઉપર ચોટલી,
 દોડી જાય પોટલી;
 પોટલી અંદર ડુચા,
 ગામના ઊંદર ખુચા.

પાડીના ડોળા ફાડી ઘો.

વાજાં વાગે વાદીનાં,
 કપડાં પહેરે ખાદીનાં;
 ખાદી પે'રી જાળે ગામ,
 વળતાં બોલો સીતારામ;
 રામ જીતે લંકા નગરી,
 ભેંસ દૂઝે મારી ભગરી;
 ભગરી રણકે ખાડુમાં,
 ગુંદર નાખ્યો લાડુમાં;
 લાડુ ખાય વસ્તા ભાભા,
 ફાટેલ ગોદડું તેના ગાભા;
 ગાભા નાખ્યા ગાડીમાં,
 ને ડોળા ફાટ્યા પાડીના.

વાંદરાંને કૂદાવી ઘો.

કહાણી કહું,
સાંભળો સહુ;
એક હતો રાજા,
રોટલા તાજા;
ખાવ ખાજાં,
ખાજાં મીઠાં;
પંખી દીઠાં,
પંખી ઊડ્યાં,
વાંદરાં કૂદ્યાં.

શીવાને ધી
ખવડાવી ઘો

મોરલા નાચે,
રંગમાં રાચે;
રંગ રંગે લીલો,
ગાડીનો ચીલો;
ગાડીનો માફો,
રજપૂતનો સાફો;
સાફો કાળો,
કૂતરો પાળો;
કૂતરું કાખરું,
કૂખાનું છાપરું;
કૂખામાં દીવો,
ધી ખાય શીવો.

જમાતમાં વીસ ખાવા બોલાવી દેા

આણુ	પર્વત	આભે	અડે,
ચૂલા	ઉપર	ખીચડી	ચડે;
ખીચડી	ખાય	મોટા	શેઠ,
ગોળા	જેવું	એનું	પેટ;
પે ટ	ઉ પ ર		ફૂં ટી,
મ હે તો	ખ ણે		ચૂં ટી;
ચૂંટી	ખણતાં	પાડી	ચીસ,
જમાત	આવી	ખાવા -	વીસ.

ગઢમાં નગારું વગડાવી ઘો.

તરતું આવે લાકડું,
ઝાડે ઢેકે માકડું;
માકડા ઉપર માખી,
ગાયની બળી ચાખી;
ચાખતાં લાગી મીઠી,
બાને લખી ચિઠ્ઠી;
ચિઠ્ઠી ઉપર ચાંદલો,
નાનો કીકો માંદલો;
માંદલો ખાય તગારું,
ગઢમાં વાગે નગારું.

મામાને ઘેર બોલાવી ઘો.

ઝાડે બેઠા ચકો રાણો,
ગાંઠ બાંધી બેચી તાણો;
તાણી ગાંઠ છૂટે નહિ,
પાલી ધાણી ખૂટે નહિ;
ખૂટે નહિ તો કાલે ખા,
ગાણું ગા તો તાલે ગા;
તાલે ગાયું સારી પેર,
મામા આવ્યા આજે ઘેર.

વીજળી પાડી દો,

બળદને હળે જોડી દો.

રામજીનું ગાડું,

બકરું બાડું.

બકરાની ભીંડી,

ખેતરમાં ભીંડી;

ભીંડીની દોરી,

સોપારી ખોરી;

સોપારીની ફાટ,

દીવાની વાટ;

વાટ ઝટ બળે,

બળદ જોડ હળે.

દરિયો

મોરલા

મોરની

નીકળ્યો

વીંછીનો

પાણીનો

પાણી

રીંગણું

રીંગણુંનો

રૂપિયો

રૂપિયો

વીજળી

ડાલે,

બાલે;

પીંછી,

વીંછી;

કાંટો,

છાંટો;

મોણું,

તોણું;

આળો,

ખાળો;

જડે,

પડે.

નદી કાંઠે ભોથું ઊગાડી ઘો.

વાંદર વાંદર, હૂક હૂક,
 ગાડી ચાલે, છૂક છૂક:
 છૂક ગાડી નો પાવો,
 ભજન ગાય, ખાવો;
 મીરાંખાઈનું ભજન ગાય,
 લોક બેઠાં ઝાકાં ખાય;
 ઝાકું ખાતાં, આવ્યું ગોથું,
 નદી કાંઠે ઉગ્યું ભોથું.

ચિનુભાઈનો બંગલો બતાવી દો.

ભંગી વાસનાં બાળકો,
 સૂતર વીંટે ફાળકો;
 ફાળકો ટાંચો ખીંટીએ,
 આંગળી વાઢી વીંટીએ;
 વીંટી અંદર રાતું નંગ,
 ભાભીજનો કાળો રંગ;
 રંગ રંગે રંગલો,
 પેલો, ચિનુભાઈનો બંગલો.

વાંદરું પાળી આપો.

મે આવ,
 ખેતર જાવ;
 ખેતર ખેડો,
 બચુને તેડો;
 બચુ હસે,
 ફૂતરું ભસે;
 ફૂતરું કાળું,
 વાંદરું પાળું.

કાગડાને કાને કોડી

બાંધી આપો.

બાળકો રમે આટાપાટા
રેલગાડીના સીધા પાટા
પાટા ઉપર ગાડી
ચાલી જાય દાંડી'
ગાડીમાં બે વાંદરા
ગઢ ઉપર કાંગરા
કાંગરે કાંગરે મોતી
બોટી પે મેં ગોતી
પે ઉપર રાજની છાપ
કાતર લઈને કપડું કાપ
કપડા ઉપર કાળો રંગ
નાટકમાં મેં પાડ્યો ભંગ
નાટક કરતાં રાજનો
સૂર તૂટ્યો વાજનો
વાજમાં વાગે ટોડી
કાગડાને કાને કોડી

રૂપિયો સાચો

કરી આપો.

ભાઈ રે ભાઈ
મીઠી સગાઈ
મીઠી સગાઈ
વાપરો પાઈ
પાઈની સૂંઠ
વહેલો ઊઠ
વહેલો ઊઠ
સવાલ પૂછ
સવાલ કાચો
રૂપિયો સાચો

શેરીનાં કૂતરાં ભસાવી ઘો.

રામીખાઈનું પોલકું,
ગધેડાનું પોલકું;
પોલકા ઉપર ખીમલો,
પૂંછડી તાણે ભીમલો;

ભીમા ભગત કયાં જવ ?
મૂળા વેચ્યા મોંઘે ભાવ;
ભાવ પૂછ્યા કેરીના,
ને કૂતરાં ભસ્યાં શેરીનાં.

બાબીને હાશ કહેવરાવી ઘો.

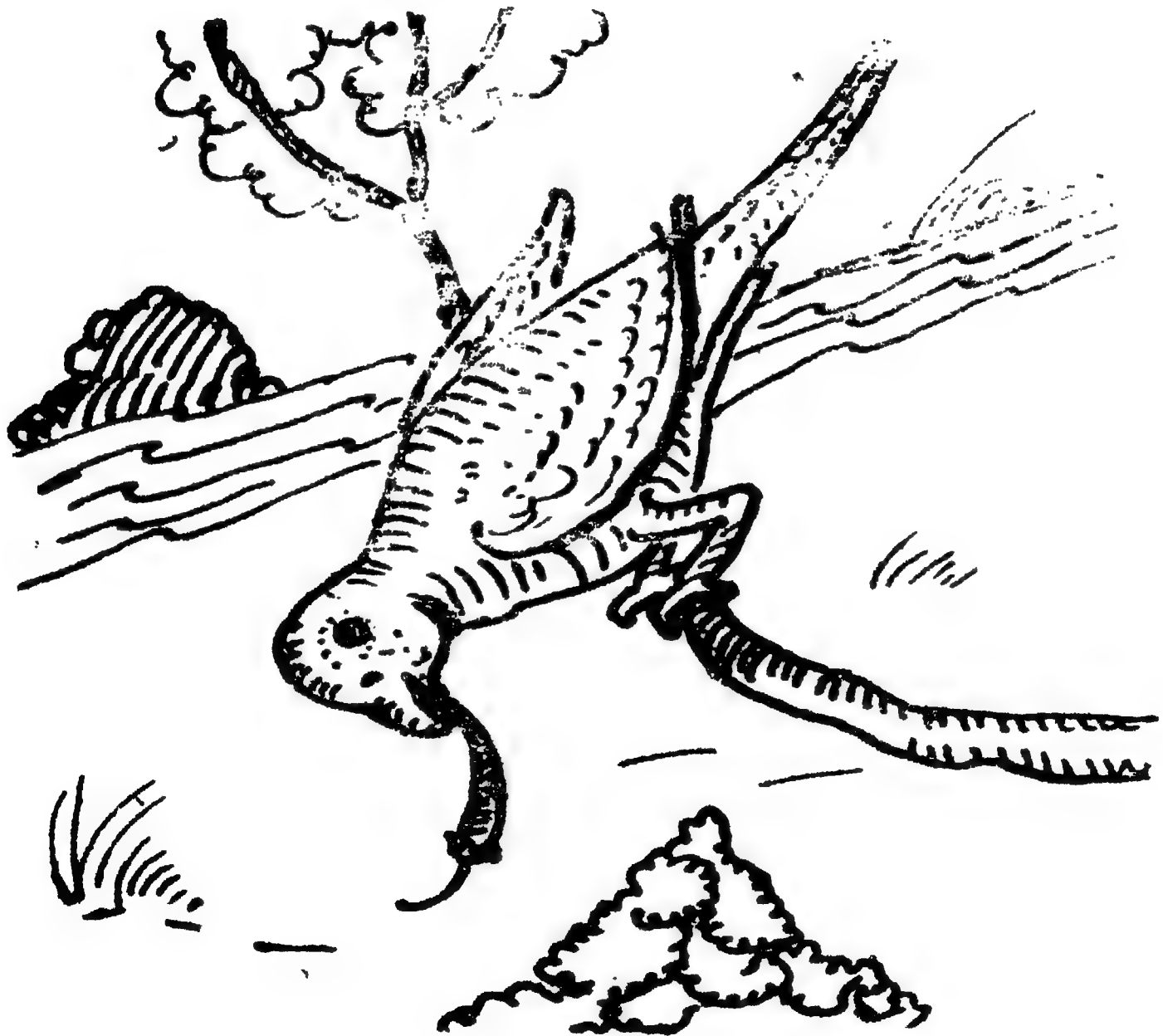
રામો રામી વાતો કરે,
 દરિયામાં તો હોડી તરે;
 તરતી હોડી આવી પાસ,
 અંદર બેઠા તુલસીદાસ;
 દાસ દાસ બાધી છાશ ?
 બાબી થાકી બોલી હાશ.

વરસાદ વરસાવી આપો.

ફૂલની કળા,
 બાગમાં માળા;
 બાગમાં છોડ,
 ફેરી તેડ;
 ફેરી ખાટી,
 ગોટલી દાટી;
 માટીનો ઘડો,
 રખખરનો દડો;
 દડો દડે,
 વરસાદ પડે.

ચોપટને લીલું મરચું ખવરાવી દો.

ડાહ્યા ચોપટ દાણા ખા,
મીઠું સુંદર ગાયન ગા;
ગાતાં ગાતાં થાકીજ,
જઈ નદીઓનાં નીરે નહા;
નહા, ને ઝટપટ ઊડી જ,
લીલું મરચું ખાંતે ખા.

ચાર ગધેડાંને જતાં કરી ઘો.

ખભે ખડીઓ હાથે પેન,
વાંચે બેઠી નાની બેન;
બેન બેન વાંચો શું ?
વાજાં વાગે, નાચું હું;
હુંને ઈંદુ ખાતાં'તાં,
ચાર ગધેડાં જતાં'તાં.

નેતરાંથી છાશ ફેરવી ઘો.

ઘોડાગાડી મોટરગાડી,
ખાએ લીધી રાતી સાડી;
સાડી ઉપર ઘોળી ભાત,
તારા ચમકે કાળી રાત;
રાત અંધારી ઘોળો દિ',
ખાપા લાવ્યા મગનું બી';
બી વાવ્યું બેતરે,
છાશ ફેરી નેતરે.

સો માછલીઓને ઝાડ પર ચડાવી દો.

કાળી ગાય, ઘોળી ગાય;
બાબુ બાને, પાણી પાય;
પાણી પીને, બેસી જાય;
બેઠાં બેઠાં, ગીતો ગાય;
ગાતાં ગાતાં, રાત પડી;
સો માછલીઓ. ઝાડે ચડી:

આંખા ઉપર મોર બોલાવી દો.

મુલ્લાં બોલે સાંજે બાંગ,
 ખેતર વચ્ચે ઊગ્યું કાંગ;
 કાંગ ખેતર ભાભા જાય,
 શેઠે શેઠે વાવી રાઈ;
 રાઈના દાણા ઝીણા ઝીણા,
 બિલ્લીના નખ તીણા તીણા;
 તીણા નખમાં ઝાઝું જોર,
 આંખે જોસી બોલે મોર.

ગંગા ડોશીને કાશી મોકલી દો

રાજજીની લાંબી મૂછ,
 ગદ્દાજીનું દૂંડું પૂંછ;
 પૂંછ ઉપર જડા વાળ,
 કાબરચીતરું, કૂતરું પાળ;
 કૂતરું પાળી, ખેતર જ,
 સાંભળ બોલે તેતર આ;
 તેતર બોલી, નાસી જાય,
 ગંગા ડોશી, કાશી જાય.

કાશી પાસે ભેંસ દોવરાવી દો.

વાવે પટેલ આંખો,
તેનો ભાઈ લાંખો;
લાંખો જય ગામડે,
ઢોલ મઢ્યો ચામડે;
ચામડે ચોડયું મોતી,
કાશી ભેંસ દોતી.

વાંદરા ભાઈને ઝાડ ઉપર ચડાવી દો.

તીખો મીઠો ખાધો તજ,
કપડાં ઉપર ઊડી રજ;
રજ ઊડી, ચાલી ગઈ,
ખાની પાલી ખાલી ગઈ;
ખાલી ગઈ તો શું કરું ?
તરતું નાસે કૂતરું;
કૂતરા ભાઈના એવા ઢંગ,
ખાએ પટેા ખાંધ્યો તંગ;
તંગ પટેા તૂટી પડ્યો,
હૂપ વાંદર ઝાડે ચડ્યો,

બાંડા ઊંદરને નચાવી દો.

ઊંચે લટકે પાંજરું,
 બિલ્લી બચ્ચું માંજરું;
 માંજરું ચાટે ચપચપ,
 લાડુ કર્યા લચપચ;
 લચપચ લાડુ ખાધા,
 આવો પટેલ માધા;
 માધા પટેલ ગાંડા,
 નાચે ઊંદર બાંડા.

ઝાડ ઉપર કીડીને ચડાવી દો.

ગોરી ગાયનું શીંગડું,
 માછલી ઉપર ભીંગડું;
 ભીંગડું જાય તૂટી,
 નાની કોડી કૂટી;
 કૂટી થયા કટકા,
 બાબી કરે લટકા;
 લટકા કરતાં પડી ગઈ,
 ઝાડે કીડી ચડી ગઈ.

સાત ઊંદર પાસે ગીત ગવરાવી ઘો.

કોયલ બેની કાળાં કાળાં,
 ચાર દરવાજે દીધાં તાળાં;
 તાળાં દીધાં ખૂલે નહિ,
 ભાનુ ગાતાં ભૂલે નહિ;
 ભૂલે નહિ ને ભણવા જાય,
 પેલી કાબર, ચાણવા જાય;
 ચાણતાં ચાણતાં, ઢૂટી ચાંચ,
 અજવાળામાં બેસી વાંચ.
 વાંચી નાખી સુંદર વાત,
 ચૂં ચૂં ગાતા ઊંદર સાત.

ઘોળા કૂતરાને પાળી ઘો.

કપડાં ઉપર ચાલે ઇસ્ત્રી,
વાવ ખોદાવે લાલો મીસ્ત્રી;
મીસ્ત્રી મીસ્ત્રી કેવી મજા,
મંદિર ઉપર ફરકે ધન;
ધન ફરુકે ઘોળી,
ખેતર ખેડે કાનો કોળી;
કોળી બાંધે મોળિયું,
પાળ્યું કૂતરું ઘોળિયું.

ચાંચડનો કાન ખેરવી ઘો.

ઝાડે ઝાડે હાથી ચડે,
 આકાશેથી તારા ખરે;
 ખરતા તારા ખોવાયા,
 એક ખાટલાને સો પાયા;
 પાયે પાયે નાનું ગામ,
 ગામ લાગે સનાં સામ;
 સામ સામે કીડી લડે,
 જઈ દરિયાની વચ્ચે પડે;
 દરિયો ડાલે રેતો જાય,
 આંખે આંસુ લોતો જાય;
 આંસુ લોતો નીચે પડ્યો,
 ચાંચડ ભાઈના કાન ખડ્યો.

છછૂંદરની ફેઈ શોધી ઘો.

જાળી ઉપર જન જાય,
 કાળો કાગડો પાન ખાય;
 પાન ખાતાં ભાંગી ચાંચ,
 કટકા થયા પૂરા પાંચ;
 પાંચ પાણુ શેફી ખાય,
 ઊંદર ખિલ્લી રમવા જાય;
 રમતાં ખિલ્લી ફેઈ પડી,
 છછૂંદરની ફેઈ જડી.

ઘોળા ઊંદરો પાસે ચૂંચૂં કરાવી ઘો.

દાળ ભાત, દાળ ભાત,
 ઝટ ખાવ, મૂકો વાત;
 વાતે વડાં થાય નહિ,
 બાબુ માથે નહાય નહિ;
 નહાય નહિ ને ઊંઊં કરે,
 ઘોળા ઊંદર ચૂંચૂં કરે.

હાજભાઈની મૂછ લાંબી કરી દો.

બકરી ઉપર બેઠા કાગ,
ફળિયા વચ્ચે નાસે નાગ;
નાગ પેસે દરમાં,
બાબો બેઠા ધરમાં;
ધરમાં બાબો, મીની બે,
ડોશી બેઠાં વાર્તા કે;
વાર્તા કહેતાં રાજની,
લાંબી મૂછ હાજની.

મોટી ભાભીને હાર પહેરાવી દો.

વાળું વાગ્યું તખલું વાગ્યું,
જંગલ રસ્તે સૂવર ભાગ્યું;
ભાગીને ડુંગરમાં ગયું,
રસ્તે જતાં મોડું થયું;
મોડું થતાં વાગ્યા ખાર,
મોટી ભાભી પેરે હાર.

શિયાળામાં ગાજર વાવી દો.

નાથી દોડે હાથી ભાગે,
ફળિયામાં તો ઢોલ વાગે;
વાગે ઢોલ બોલે પાવા,
બમ બોલે નાગા બાવા;
બાવા બાવા ક્યાંથી આવ્યા ?
શિયાળામાં ગાજર વાવ્યાં.

કીડીને દરમાં મોકલી દો.

ચીલે ચીલે ગાડું જાય,
 લીલો ચારો પાડું ખાય;
 ખાતું ખાતું, એં એં કરે,
 કાળી બકરી, બેં બેં કરે;
 બેં બેં કરતાં બેસી ગઈ,
 દરમાં કીડી પેસી ગઈ.

ચાર હાથીને ઝૂલાવી દો.

ગામ આવ્યું માતર,
 ત્યાંથી લીધી કાતર;
 કાતરમાં બે કાણાં,
 બેને થાખ્યાં છાણાં;
 છાણાં નાખ્યાં ચૂલે,
 ચાર હાથી ઝૂલે:

પીળા સાડલા ઉપર ભાત પાડી ઘો.

ઉનાળે તો ઉનો વા,
ઠંડું મીઠું પાણી પા;
પાણી ઉપર પરપોટા,
રૂપિયા દીધા ત્રણ ખોટા;
ખોટા રૂપિયા ઠક ઠક,
મૂકેા ખોટી રકઝક;
રકઝક કરતાં રાત પડી,
પીળે સાડલે ભાત પડી.

મગનને ગાડીમાં બેસાડી આપો.

હુન્નમ કાપે લાંબા વાળ,
ખિલાડીનાં નાનાં બાળ;
ખિલ્લી ખાય ઉંદર,
બાવળમાં થાય ગુંદર;
ગુંદરનો તો ગુંદરપાક,
સામું બેઠને બંદૂક તાક;
બંદૂક પડી વાડીમાં,
મગન બેઠા ગાડીમાં:

હીરાનું ભણતર.

ગામનો પટેલ વીરો,
 તેનો છોકરો હીરો;
 હીરો રમે રાતને દિ',
 દિવસે ખાય ખીચડી ધી;
 હીરો મોટો થાતો જાય,
 સાત વરસની ઉમર થાય;
 વીરો પટેલ ને ગામનો ગોર,
 વાતે ચડ્યા ખરે ખપોર;
 ગોર કરે વીરાને વાત,
 વરસ થયાં હીરાને સાત;
 જઈ પહોંચ્યા પાસેના શહેર,
 હીરાને ભણાવો સારી પેર;
 હીરો ગયો ભણવા,
 મંડ્યો ગણિત ગણવા;
 લેખાંની તે કૂંચી ભણ્યો,
 આણપાણ ભાગાકાર ભણ્યો;
 ભણીગણી બાજદો થયો,
 ચાર ગુજરાતી પાસ થયો;

ભણતાં ભણતાં ખૂબ ભણ્યો,
 અંગ્રેજ પહેલીમાં પડ્યો;
 પહેલીથી બીજામાં ગયો,
 ત્રીજાને ચોથી એ ભણ્યો;
 પાંચ અને છ સાત ભણ્યો,
 વીશે મેટ્રીક પાસ થયો;
 ભણી ગણીને પહોંચ્યો ઘેર,
 સૌએ જાણ્યું લીલાલે'ર;
 હીરો કરે નોકરીની શોધ,
 ચારે બાજુ મોટી ખોટ;
 નોકરી શોધી જડે નહિ,
 હીરો નોકરી કરે નહિ;
 આવ્યો તે ભટકીને ઘેર,
 થાક્યો તે બહુ સારી પેર;
 ભણીગણી બાજ'દો થયો,
 ધરનું ભણતર ભુલી ગયો;
 ખેતી કરતાં શીખ્યો નહિ,
 ધરનું ભણતર ભણ્યો નહિ:

ભિંદરને બાંટો કરી દો.

ફેાટા પાડો ફેાટા,
 રૂપિયા દીધા ખોટા;
 ખોટા રૂપિયા ખોટા,
 કેમ કરીશું સોદા ?
 સોદો જા થાય નહિ,
 બકરી પત્થર ખાય નહિ;
 પત્થર ઉપર બાંધ્યો ગઢ,
 હોડી ઉપર બાંધ્યો સઢ;
 સઢ ખેંચે હોડીને,
 કાચ દીધો તોડીને;
 તૂટ્યો કાચ કટકા બાર,
 કાં રાજા તીડાને માર !
 ટીડો માર ખાય છે,
 ભિંદર બાંટો થાય છે.

ફૂવામાં માટલી ડૂબાડી દો.

મારી ઘેન રાત્રી,
 ખાય થોડા કાત્રી;
 કાત્રી લાગે ખોરા,
 પે'ર હાર તોરા;
 તોરા અંદર મોતી,
 કાળી કોયલ રોતી;
 રોતી રોતી ભીડી ગઈ,
 ફૂવે માટલી ડૂબી ગઈ.

ચાંદરી ભેંસને રણકાવી દો.

કચ્છી રણમાં રેતી,
 ભાભી વાત કે'તી;
 વાત કે'તી કાનમાં,
 ઢોલ વાગ્યો જનમાં;
 જનમાં જાય કીડી,
 ફળિયા વચ્ચે સીડી;
 સીડી ઉપર વાંદરી,
 ભેંસ રણકે ચાંદરી.

શિ શુ સા હિ ત્ય મા ળા

સંપાદક : વળ્લુભાઈ દવે

બાળવર્ગથી તે ધોરણ ચોથા સુધીના બાળકો વાંચી શકે તેવા શાસ્ત્રીય પદ્ધતિથી લખાયેલાં પુસ્તકો

રઘુરાજ અને બીજી વાતો	મોધીબેન
આલાખાચર અને બીજી વાતો	મોધીબેન
કેસરીસિંહ	મોધીબેન
અમથારામ	સોમાભાઈ ભાવસાર
નવી ઇસપનીતિ	ગિજુભાઈ
નાના હતા ત્યારે	સોમાભાઈ ભાવસાર
કેમ રહેવાય	ગિજુભાઈ
કુલોની સુગંધ	ગિજુભાઈ
આપણી વનસ્પતિઓ	ગિજુભાઈ
૧૯૩૦ની લડાઈ	રામભાઈ પાઠક
વાર્તા ગુચ્છ	ગિરીશભાઈ
અમારું પતંગીયું	વળ્લુભાઈ દવે
પુંડરીકનાં બાલગીતો	પુંડરીક
આપણું ગામ	વળ્લુભાઈ દવે
વાર્તા મંજરી	સોમાભાઈ પટેલ
બારોડના ઉખાણા	ગુલાબસિંહ
શ્રમજીવીઓ	મથક
૩૫ સુંદરી	ચંદ્રભાઈ મહે
ફરવા જતાં	હમારાંકર જોશી

મળવાનું સ્થળ :

જે થં દ ત લ ક શી એ ન્ડ સ ન્સ

એખાયર બીહીંગ, હોનબી રોડ, મુંબાઈ

